

Zprávy.

Italie vystupuje ze Společnosti národů. — Jako každý právní řád je i Pakt Společnosti národů produktem určité ideologie. Ideologie ta projevující se především v zásadách smírného vyřizování mezinárodních sporů, kolektivní bezpečnosti a ve snaze odstraniti z mezistátních poměrů válku, jako prostředek národní politiky, tedy v zásadách pacifismu a demokracie ve stycích mezinárodních, předpokládala pak, aby členy svazu států, jehož právní normy inspirovala, byly státy demokratické.

President Wilson byl si dobře vědom, že pevnost každé organizace může býti zabezpečena toliko tím, jestliže její členové budou stoupenci téhož názoru, na němž ona sama spočívá, jinými slovy, bude-li tu, jak u svazu tak i jeho členů organická spojitost mezi společenskou, demokratickou, ideologií a právními normami, jež jsou jejím výtvorem. Proto jeho původní návrh Paktu obsahoval předpis, podle něhož členské státy Společnosti si vzájemně garantují nejen územní celistvost a nedotknutelnost proti každému vnějšímu útoku, nýbrž i »udržení zákonného řádu uvnitř států«. Pojem této »zákonné vlády« ve Wilsonově chápání měl znamenati, že členové Společnosti zaručují si vzájemně podporu pro udržení svých vlastních státních právních řádů, zbudovaných dle principů, uznávaných normálně moderními demokraciemi.

Až dosud byl Pakt nejbrutálněji porušen Japonskem, Německem a Itálií, tedy státy v nichž princip demokratický byl zničen různými druhy fašistických diktatur. Tato skutečnost plně dává za pravdu poznatku, že právní normy, konstituující Společnost, budou účinné, ve smyslu, že budou motivovati chování jejích členů, jestliže právní řády těchto budou mít ideový základ v zásadách, projevujících se v právním řádu Společnosti samé: stát, jenž uvnitř své právní sféry pronásleduje a trestá stoupence názoru demokratického, nebude tento názor respektovati ani hájiti ve stycích mezinárodních.

Důvody, které vedly fašistickou Itálii, aby po odchodu Japonska a Německa ze Společnosti, sama v ní setrvala, uváděl ve svých projevech zcela otevřeně a nedvojsmyslně Mussolini.

Na milánském kongresu v r. 1919, tedy ještě před tím, než fašismus stal se vládní mocí v Itálii, pravil: »Kongres se prohlašuje proti imperialismu jiných národů na útraty Itálie, a proti každému italskému imperialismu na útraty národů jiných, a bere za svůj nejvznešenější požadavek Společnosti národů, uznávající právo každého národa na zcelení, požadavek, jenž by musil se však, pro nás Italy, uskutečniti v Alpách a v Jaderském moři, s uhájením nároků na připojení Rjcky a Dalmacie«. Tehdy též prohlásil: »Znovu se přiznáváme... k federativnímu požadavku Společnosti národů. Jest také v celku naším cílem. Ale, aby nebylo nedorozumění: má-li býti Společnost národů slavnostním konklavem národů bohatých proti národům proletářským, aby upevňovala a udržovala onen stav rovnováhy, jemuž se nyní bohatí národové na světě těší, pak se jí musíme podívatí do tváře«.

Členství Itálie ve Společnosti národů proto od okamžiku, kdy se ujal vlády Mussolini, spočívalo ne v souhlasu s jejím programem, nýbrž v důvodech opportunity a taktičnosti: ze Společnosti národů, z tohoto »ženevského dueta anglo-francouzského« nevystoupila, dle přiznání Mussoliniho proto, že »vně Společnosti připravila by se o příležitost, stavěti se na odpor jejích panství«. Jindy opět Mussolini pravil: »Fašismus nevěří ani v životnost ani v zásady tak zvané Společnosti národů«.

Tyto principy zahraniční politiky italské, hlásící se na druhé straně k programu expanse, »expanse v každém smyslu; mravním, politickém, hospodářském, demokratickém«, byly vždy v naprostém rozporu s programem Společnosti národů. »Ne Společnost národů, nýbrž my sami jsme soudci svých zájmů«, volá Mussolini v Cagliari, v létě r. 1935, před habeš-

ským ťažením, k fašistickým miliciám, kedyž již dříve byl Společnosti adresoval svoji hrozbu: »Se Ženevou, bez Ženevy, proti Ženevě«.

Ovšem nejen normy Paktu Společnosti, nýbrž vůbec normy práva mezinárodného, setkávaly se u Mussoliniho vždy jen s hlubokým despektem. Priamo jedinečne charakterizujú jeho postoj k mezinárodnoprávnym záväzkám slova pronesená tesne po sjeďnaní paktu Kellogova. »Podpešali jsmo Kellogův pakt — pravil tehdy. — Ten jest ale tak subtilní, že jest možno označiti ho za transcendentální. Nechceme vůbec, aby, jak se říká, svět plaval v moři mléka a medu, aby všichni lidé byli si rovni, a aby tato zeměkoule, již obýváme, byla jednou rájem, nebude-li toto vše vhod fašismu.«

Odůvodnění tohoto svého stanoviska, popírajícího zásady mezinárodného práva, jakmile nejsou v souhlasu s národní politikou fašistické Italie, nalézá Mussolini v jedné ze základních zásad fašistické doktriny, vyzvozené z hegelovského pojetí státu, že totiž moc je pramenem a zdrojem všeho práva. Již v r. 1922 se táže: »Co jest stát?« a odpovídá: »Karabinier. Všechny kodexy, nauky a zákony jsou nicotné, neučinili v pravý čas karabinier svojí fysickou silou citelnou jich tíhu.« A později znovu tvrdí: »Právo, není-li doprovázeno silou, není než prázdným slovem.«

S těchto perspektiv viděna zahraniční politika italská neměla překvapovati svými faits accomplis. Debellace Habeše, intervence ve španělské občanské válce, uznání Mandžukoa, to vše byly činy samozřejmé, a ležící v její imperialistické programové linii.

Vystoupení Italie ze Společnosti národů není proto než logickou etapou na této cestě, odbočující nyní ze Ženevy, aby osu Berlín—Tokio rozšířila v trojúhelník, v němž vyrůstá nová Společnost národů, národů ovládaných imperialistickými, dynamickými diktaturami.

Politika demokratických států, sdružených v ženevské Společnosti národů odmítala a odmítá tvoření ideologických bloků: proto nebránila ideologie a norem Paktu, kedyž byly záměrné a přímo provokativně porušovány dynamickými diktaturami, a nechťela viděti, že tento ohled k nim tyto diktatury odměňují tvořením vlastního bloku, bloku naveskrz ideologického a nepřátelsky namířěného v prvé řadě právě proti Ženevě.

Odchod Italie ze Ženevy, následovavší po odchodu Japonska a Německa neměl by býti brán tragicky právě Společností národů: neboť Italie nebyla než klímem, rozrážejícím možnosti mezinárodní spolupráce a součinnosti v duchu Paktu. Demokratickým státům Společnosti národů, za kooperace se Spojenými státy americkými, otevírá se cesta k zesílení a podepření rozvrácené autority Společnosti, a k jejímu oživení. Neboť Společnost národů může existovati a má svůj raison d'être ne jako konglomerát států fašistických a demokratických, nýbrž výlučně jako stejnorodé společenství států demokratických. Mezinárodní demokracie dala vznik Společnosti národů. Ona též jedině jest s to udržeti její autoritu s tím, že bude učiněna silnou a energickou, může ještě zachovati evropský mír.

J—k.

Osemdesiat rokov od narodenia Oswalda Balzera. (*23. I. 1858.) Osemdesiate výročie narodenia tohoto vynikajúceho badateľa poľských, ale aj slovanských právnych dejín vyžaduje, aby aspoň krátko bolo spomenuté jeho životné dielo. Od svojej habilitácie na Ivovskej univerzite r. 1885. venoval všetok svoj ďalší život práci na tomto učilišti. Hlavný zreteľ venoval dejinám verejného práva poľského (zvlášť trónneho práva, súdnej organizácie, šľachtického zriadenia, pokladnice a korunného archivu). Zamýšľal vydať súborné dejiny ústavy poľskej, dostal sa však len k vydaniu prehľadu (Historja ustroju Polski, przegľad wykładow uniwersyteckych, Kraków 1905, 1914, 1922). Ústavný vývoj zachycuje tiež najväčšia Balzerova práca Królestwo Polskie 1295—1370 (3 sväzky, Lwów 1919—1920). Ešte ako 70-ročný vydal veľké dielo o finančnom zriadení poľských kniežat v dobe staršej. (Narzac w systemie danin ksiązęcych pierwotnej Polski, Lwów 1928). Veľkú prácu vykonal Balzer ako vydávateľ historických prameňov, zvlášť edície Corpus iuris Polonici. Metoda Balzerovho

bádania bola neobyčajne dôkladná a všestranná, takže práce z jeho pera boli veľmi dokonalé. Verejne bol menej činný, venujúc všetky svoje sily bádateľskej práci. Stal sa však zvlášť známym, i v zahraničí, svojim vystúpením proti Mommsenovi na obranu Slovanov r. 1897. Venoval vždy zreteľ právam iných národov slovanských, takže i na tomto poli si získal zásluhu o srovnávaciu metodu historickoprávnu. Práve pred piatimi rokmi (12. I. 1933.) vytrhla ho smrť z čínorodého života. J. K.

Ze Sbírky zákonů a nařízení. Pod č. 231 byla vyhlášena částečná výpověď celních sazeb vůči Francii, pod čís. 234 a 235 pak byla opravena data výměny ratifikačních listin, týkajících se úmluv s Polskem o vzájemnosti ve věcech konkursních a pozůstalostních. — Nařízením č. 223 bylo částečně pozměněno nařízení č. 143/1935 o pobytu cizinců. — Nař. č. 224 se týká daně pozemkové, nař. č. 229 ražby pamětních dvacetikorun s obrazem presidenta Osvoboditele a vyhláška č. 236 cestovního ruchu s Rakouskem. Nař. č. 232 mění celní sazby na obilí. — Nař. č. 225 a 226 upravují některé poměry v poručenstvu a opatrovnictví. Nař. č. 227 a 228 se týkají lékárnických sazeb. — Nařízením č. 230 byly doplněny úřednické kategorie a tituly. — Pod č. 233 vyhlášíje předseda vlády, že bude dne 15. prosince 1937 provedeno sčítání prázdných bytů v městech s více než 20.000 obyvateli. —ý.

Z cizího zákonodárství. V Rakousku bylo vydáno nařízení č. 348, jež činí studentské spolky závislými na povolení akademických úřadů a zákon č. 388, jenž prohlásil účast vysokoškolských studentů na nedovoleném životě stranickém za čin disciplinárně trestný vyloučením ze všech vysokých škol; stejně může býti stihána účast na vysokoškolské stávce. — Zákon č. 389 stanoví povinnost míchati při živnostenské výrobě chleba do mouky zitné mouku bramborovou. — Podle nař. č. 374 musí býti na všech dřevěných dýmkách označení původu. Nař. č. 377 stanoví podmínky, za kterých je dovoleno označovati hostinskou živnost jako »hotel«.

V Německu byla zákonem z 10. VIII. novelována ustanovení obchodního zákoníku o námořní smlouvě dopravní. Nařízením z 1. IX. bylo stanoveno říšskému sportovnímu úřadu za úkol sjednotiti tělesnou výchovu a prováděti brannou výchovu. Zákon z 3. IX. se týká vedení matrik (civilními matrikáři). Nařízení ze 4. IX. obsahuje předpisy o sestavování i provádění obecních rozpočtů. Zákon z 5. IX. vyloučil z dědictví po německém státním příslušníku ty, jimž bylo německé státní občanství odňato. Dary takovým osobám učiněné jsou prohlášeny za trestně vězením do 2 let a peněžitou pokutou neomezené výše. Zákon ze 4. X. se týká omezení soukromého vlastnictví a suspense stavebních předpisů pro případy přebudování německých měst, pokud je nařídí říšský kancléř. —ý.

Deset let zákona proti nekalé soutěži. Dne 28. ledna 1938 bude tomu deset let, co vstoupil v platnost zákon č. 111/1927 Sb. z. a n., proti nekalé soutěži, a možno proto přehlédnouti účinky, které způsobil. V celku možno říci, že zastavil sice přehnané a dryačnické způsoby v obchodní soutěži, že však nesplnil očekávání, které obchodní kruhy v něj kladly. Ani tak zákon sám nezklamal, jako jeho praxe, jak se vyvinula soudním aplikováním jeho. Ačkoliv původně bylo předpokládáno, že rozhodování sporných příkladů bude ve větší míře přenecháno kruhům, jichž se to týká, to jest smírčímu řízení, jeho fakultativnost v zákoně stanovená, a pak hlavně trestní předpisy, které tak jako tak musely býti praktikovány soudy, způsobily, že smírčí řízení se neujalo, a že souzení sporných případů zůstalo u soudů. I když byly zřízeny zvláštní senáty u krajských soudů, přece neubráníme se dojmu, že spory byly rozhodovány příliš podle litery, než podle ducha zákona. Generální klausule § 1, a i široké formulování ostatních skutkových podstat, vedlo pak k různému rozhodování, kde judikáty spočívaly na příliš volném uvážení nalézacích senátů,

které v praxi pak ještě rozšiřovaly přípustnost žalob na skutkové okolnosti, které zákon by nebyl chránil, kdyby byla bývala jiná formulace deliktů protizákonných. Judikáty, které až příliš často se připínaly na rozhodování říšskoněmecká, a kde komentáře z říše příliš ovlivňovaly konkrétní nazírání soudní, byly konečně i dosti často odlišné. Obchodní svět pak mnohdy nevěděl, co vlastně jest nekalou soutěží, a co nikoliv, a spory byly příliš velkým rizikem pro každého. To brzy vycitily určité vrstvy, které ze sporů hodlaly těžiti, a buď vědomě, nebo nevědomě podvazovaly obchodní reklamu a podnikání. K tomu pak přispívaly také určité možnosti soudního řízení, ku příkladu ocenění sporů a obcházení zákazu kumulace a žalob. Nesvědomití nebo zlomyslní žalobci i nepatrné věci oceňovali statistickými částkami, aby rizikem útratovým nutili žalované firmy a jednotlivce na rovnání sporů proti svému lepšímu přesvědčení. Takový žalobce mohl spor o nepatrný inserát, o kterém měl za to, a mohl předpokládati, že mu soud vyhoví, a který neměl celkem žádného významu, oceniti na částku Kč 100.000.— a více, což mělo za následek jednak vysoké výlohy soudní, jednak poplatky za rozsudečné, které činí 1% z oceněné hodnoty sporu, které se platí z rozsudku každé stolice. Jak již uvedeno, judikatura byla rozdílná a konečně výsledek sporu zaležel příliš na volném uvážení, nikoliv na právní jistotě, a tak žalovaní byli mnohdy vydáni za milost a nemilost žalobců. § 15 zákona, odst. 3, hodlal zabrániti kumulaci žalob, to jest, aby jeden soutěžitel, který se dopustil jednání proti zákonu, nebyl týrán množstvím žalob pro tutéž věc od mnoha soutěžitelů, proto stanovil zákaz kumulace žalob, avšak myšlenku formuloval nešťastně: prohlásil za nepřipustné další žaloby, jakmile věc byla u příslušného soudu zahájena nebo právoplatně rozhodnuta. Jako vůbec se nám zdá, že autoři zákona špatně znali civilní soudní řád, zapomněli, že zahájení sporu nastává teprve doručením žaloby, a tak se stávaly případy, že soutěžitel se domluvil na nepohodlného kolegu soutěžitele, a jeden a tentýž den podali všichni na něho, a každý samostatně, žalobu pro tutéž věc. Ten pak dostal od soudu doručeny jeden a tentýž den předvolání k soudu v několika věcech, z nichž každá mohla býti samostatně oceněna na statistickou částku. Také co se týče odškodného zapomněl zákon na ustanovení civilního soudního řádu, že útraty v případech, kde záleží na volném uvážení soudu nebo na znaleckém posudku platí žalovaný, i v tom případě, že by zvítězil do 99%. Takové a podobné praktiky žalobců způsobily, že zákon se stával mnohdy nikoliv ochranou, nýbrž trýzní výrobních a obchodních vrstev. Rozhodně neuškodil takovým podnikatelům, kteří i nyní chtějí těžiti z práce jiných, kteří byli jen ve formách, v nichž nyní chtějí pracovati, opatrnější a vynalézavější. Ačkoliv nejvyšší soud vyslovil zásadu, že zákon chce chrániti morálku obchodní, a dobré mravy hodlal posuzovati podle těchto zásad, to jest podle volnějšího nazírání na přípustnost určitých jednání, přece však praxe byla mnohdy přísnější, než by i vyspělé dobré mravy mohly připustiti. Za hranici stanoviska obyčejného člověka se pak dostaly názory, které by nikdy normální člověk nepokládal za nějaké jednání proti dobrým mravům. Archivy senátů zabývajících se spory o nekalou soutěž mohly by ukázati křiklavé případy, možno říci zneužívání zákona v jeho mezích. Před časem bylo voláno o novelisaci, zmírnění některých ustanovení a zjasnění jeho, avšak nedostalo se k tomu. Zákon měl dobré úmysly, a má také i nyní stále své oprávnění pro potírání přestřelků obchodních, avšak jeho vyjádření není zrovna šťastné. Snad praxe, když nemůže se odchýliti od nastoupené cesty, měla by aspoň upustiti od přílišného napodobení praxe říšskoněmecké, a vrátiti se k myšlenkám, které tento zákon vyvolaly, které však v zákoně dosti jasně a přesně nebyly vyjádřeny.

O světové měnové politice přednášel v Londýně prezident Rakouské Národní banky a bývalý rakouský ministr Dr. Kienböck. Jeho přednáška byla vyslechnuta se zájmem, poněvadž Rakousko je nejen zemí, které

mělo devisovou vázanost, ale které se jí dokonce dovedlo do veľmi značné míry zbavit. Kienböck vzpomenu, že nešťastná světová hospodářská konference v Londýně stanovila pro světovou měnovou politiku dvě zásady: stabilitu a obnovení zlaté měny. Jako hlavní překážky provedení těchto zásad se uváděly zvýšená produkce zlata a špatné rozdělení jeho zásob. Obě tyto překážky nepovažuje za nepřekonatelné. Nepovažuje také zvýšení produkce a fluktuaci hodnoty zlata za příčinu, nýbrž následek měnové nestability, neboť právě znehodnocení měn způsobilo zvýšení zlaté produkce. Stabilisací měn dosáhne se daleko lépe rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po zlatě a vyrovnají se výkyvy v produkci jeho. Ovšem určité nerovnoměrné rozdělení zlata, zůstane vzhledem k různým podmínkám jednotlivých zemí. Rozdíly tyto budou vyrovnávány jako dosud: země bohaté budou půjčovati druhým. Stabilisací měnovou odstraní se však hlavní příčina špatného rozdělení a jeho fluktuače, totiž thesaurace a útek kapitálu. Kienböck nevěří, že by měnovou technikou se dalo čelití cyklickým fluktuacím obchodu a doporučuje, aby Banka pro mezinárodní platy vypracovala brzy plán na obnovu mezinárodní zlaté měny. Dr. S.

Poistenie advokátov v republike Československej ako povinné bude v najkratšej dobe zavedené podľa zákona č. 144/1936 akonáhle sa o prijatí stanov usnesú správne výbory advokát. komôr na Slovensku, valné zhromaždenia advokát. komôr v historických zemiach a keď o ich prijatí kladne rozhodne prez. krajs. súdu v Užhorode za súhlasu ministerstva spravodlivosti. Názov ústavu bude »Penzijný ústav advokátov v republike Československej« so sídlom v Prahe (§ 2. stanov). Účelom ústavu je (§ 3. stanov) zaopatrenie členov a ich pozostalých pre prípad invalidity, stária a úmrtia. Ústav sriadi po piatich rokoch po svojom založení pre obvody advokát. komôr v zemiach Slovenskej a Podkarp.-Ruskej úradovňu so sídlom, na ktorom sa tieto komory dohodnú, a stanoví pre ňu jednací poriadok. Podľa §§ 40—52 stanov správu Ústavu budú viesť štyri orgány: valné zhromaždenie, správny výbor, predstavenstvo a revizori úctov. Valné zhromaždenie skláda sa v delegátov jednotlivých advokát. komôr. Správny výbor má 12 členov a 12 náhradníkov volených valným zhromaždením na 3 roky. Predstavenstvo skláda sa z predsedu správneho výboru a 3 námestkov, a konečne počet revizorov úctov je 3 a 3 náhradníci, všetci volení valným zhromaždením na 3 roky.

Členom Ústavu je, podľa § 4 stanov, advokát zapísaný v deň pôsobnosti stanov alebo neskôr do soznamu advokátov niektorej advokát. komory v republike Českoslov. Predmetom poistenia je tu (§ 7) príjem šestoraký: dôchod invalidný, starobný, vdovský, sirotský, odbytné raz pre vždy a pohrabné. Nárok na tieto dávky, okrem odbytného raz pre vždy, je viazaný (§ 10) dokonáním čakacej doby 60 príspevkových mesiacov, teda päť rokov. Dôchod sa platí mesačne vopred (§ 24). Podľa § 9 je jednotný penzijný základ pre všetkých členov Ústavu ročný príjem z advokacie 15.000—18.000 Kč. Aj poisťné je jednotne stanovené (§ 37) v obnose 155 Kč mesačne. Dôchod invalidný a starobný počína prvým dňom mesiaca nasledujúceho po výmaze zo soznamu advokátov, ktorému predchádza u dôchodu invalidného určenie nespôsobilosti k výkonu povolania (§ 11) a u starobného dovršenie 65. roku a vzdanie sa advokacie (§ 12). Oba dôchody skládajú sa zo základnej čiastky 3600 Kč ročne a zo zvyšovacích čiastok, ktorá za každý získaný príspevkový mesiac činí 25 Kč. Nárok na dôchod vdovský má vdova, ktorej manžel v dobe smrti alebo prehlásenia za mrtvého požíval alebo aspoň mal nárok na uvedenú dva dôchody (invalidný lebo starobný). Tento nárok pravda zaniká (§ 13) výdajom alebo úmrtím vdovy. Dôchod vdovský obnáša polovicu dôchodu, ktorý zomrelý manžel požíval alebo mal požívať, nie však menej než 3000 Kč ročne (§ 14). Nárok na dôchod sirotský (§ 17) má dieťa niže 18 rokov v dobe úmrtia alebo nezvestnosti otca lebo matky. Nárok na odbytné raz pre vždy (§ 18) má vdova, keď niet detí, a keď jej manžel ako člen Ústavu zomrel po skončení šiestich a pred dokončením 60-tich prí-

spevkových mesiacov a podmienky pre dôchod vdovský alebo sirotsky sú splnené. Toto odbytné raz pre vždy činí 150 % ročného invalidného dôchodu, keby príspevkové mesiace u tohoto boli doplnené na 60. Konečne pohrabné (§ 19) náleží najbližším príbuzným zomrelého, ktorý doplnil aspoň 60 príspevkových mesiacov, jestliže títo vypravili pohrab. Pohrabné činí $\frac{1}{2}$ ročného dôchodu, ktorý zomrelý požíval alebo mal naň nárok, najmenej však 2000 Kč.

Okrem týchto pre členov najdôležitejších predpisov obsahujú stanovby ešte viaceré ustanovenia najmä o spočívaní a obživnutí poistenia, dobrovoľnom pokračovaní a zákupu príspevkovej doby. Nakoniec sú tam ešte hospodársko-právne predpisy, spôsob rozhodovania o opravných prostriedkoch proti výmerom, dozor štátny a zrušenie ústavu.

Dr. F. Karpat.

Príspevok na obranu štátu a daň z mimoriadnych ziskov. Súkromný docent dr. Alojs Matura zahájil dňa 7. decembra 1937 výklady z čs. práva finančného, pri čom volil téma skutočne dnes veľmi aktuálne. Podal stručný rozbor vládneho návrhu zákona a zprávy rozpočtového výboru, k čomu pripojil rad vlastných poznámok a názorov. Prednášku, určenú širšej verejnosti, zahájil dekan právnickej fakulty Spect. dr. Rich. Horna krátkym preslovom. Účasť odborných kruhov z rad úradníctva finančnej správy, obchodnej a priemyselnej komory, Sväzu slov. priemyslu a iných korporácií svedčil nie len o záujmu o obsah prednášky, ale i o obľube, ktorej sa nový docent, ktorý vyšiel z praxe, teší. Docent dr. Matura, pôvodne berný, pozdejšie konceptný úradník finančnej správy, je tajomníkom Sväzu slov. priemyslu a jedným z najlepších odborníkov svojho oboru v Bratislave. Je prvým docentom finančného práva na právnickej fakulte univerzity Komenského. —čv—

Novelizace zákona o pojištění osob samostatně hospodařících pro případ invalidity a stáří. Jak známo, máme zákon o pojištění osob samostatně hospodařících pro případ invalidity a stáří; je to zákon ze dne 10. června 1937, č. 148 Sb. z. a n. Tento zákon však nevešel dosud v účinnost; pomýšlí-li se nyní na provedení invalidního a starobního pojištění osob samostatně hospodařících, je nutno nejprve zákon č. 148/1925 Sb. novelisovat a přizpůsobiti změněným poměrům. Proto ministr sociální péče Ing. Nečas v měsíci říjnu 1937 jmenoval zvláštní komisi, jejíž úkolem je připravit ve vzájemné dohodě zúčastněných stran návrh novely. První schůze nově jmenované komise konala se dne 10. listopadu 1937; schůzi zahájil p. ministr sociální péče Ing. J. Nečas vyličením dosavadních výsledků vykonaných prací a nastínil postup další práce. Pak byla zvolena užší komise, jejímž generálním zpravodajem je univ. profesor Dr. Emil Schoenbaum; tato komise, spolu s matematickou subkomisí připraví návrh novely k projednání v plenu komise. Dr. Jindřich.

I. medzinárodný kongres kúpeľných miest, ktorý sa konal od 7. do 14. októbra t. r. v B u d a p e š t i, bôl svolaný z príležitosti osláv 150. výročia založenia Maďarského lekárskeho spolku a shromazdil na 300 účastníkov z 30 štátov. Prvý raz na ňom stretli sa lekári, technici a komercijalisti pracujúci v kúpeľoch rôznych krajín Europy aj niekoľkí z druhých častí sveta. Budapešť bola zvolená za sídlo tohoto sjazdu preto, lebo má početné minerálne pramene a na nich vybudované liečivé kúpele a preto lebo Maďari sa ujali iniciatívy.

Okrem dvoch plenárnych zasadnutí pracoval sjazd v piatich komisiách: hospodárskej, technickej, propagačnej, právnickej a lekárskej. Formou prednášok a rozpráv o nich rokovalo sa o bežných záležitostiach, ktoré sú v popredí kúpeľného podnikania. Ako už pri prvom sjazde

ani inakšie nemohlo byť, obmedzily sa prednášky na všeobecné pojednania a výber prednášajúcich aj tém bol ponechaný dosť náhode. Iba dve sekcie, technická a lekárska — pravdepodobne *via facti* — držaly sa istej základnej línie.

V *právnickej sekcii* neprednášal nik z Čechoslovákov ani sa žiadal referát Československa priamo nedotýkal. Najprv hovoril prof. Fr. Deák z New Yorku na tému »International legal and administrative problems and the necessity for their institutional solution« a zdôraznil, že pre medzinárodnú spoluprácu kúpeľov bude prednou starosťou pečlivosť o svetovú unifikáciu zákonov proti nekalej súťaži, ktorá nateraz kúpeľom navzájom veľmi škodí. Druhá prednáška prof. dr. C. Agostinelliho z Ríma »Lo Stato Corporativo in Italia — L'Industria Idrotermale« bola referátom o úprave právnych vzťahov medzi zamestnávateľmi, zamestnancami a verejnými inštitúciami v Itálii za fašistickej éry. Ďalej prednášal dr. B. Kass z Budapešti s námetom »Die Fragen der Besteuerung der Heilbäder in den einzelnen europäischen Staaten«. Priprával poválečný rozvoj štátneho zasahovania do kedysi súkromného podnikania, jednak daňovým systémom, jednak samostatným štátnym podnikaním v obore kúpeľnom, ale aj prevádzaním propagandy štátnymi orgánmi a dispozíciou rôznymi atraktívnymi prostriedkami ako sú železničné a iné slevy. Potom uviedol — veľmi kuse a nahodile — určité zákonné úpravy, kúpeľníctva sa dotýkajúce, ako boli vydané v rôznych európskych štátoch. — Všetky tieto prednášky prešli bez rozsiahlejšej debaty, ktorá sa rozpradla až po štvrtom referáte, ktorý podal budapešťský dr. Ivan Nagy »Projet des Statuts de la Fédération Internationale des Stations Balnéaires«. Svolavateľa sjazdu totiž, vychádzajúc z predpokladu, že temer vo všetkých druhoch podnikania jestvujú už medzinárodné sväzky k ochrane spoločných záujmov, navrhli zriadenie *Medzinárodnej federácie kúpeľných miest* a vypracovali návrh jej stanov, ktoré najsamprv predložili k prejednaniu právnickej komisii. Hneď po prečítaní návrhu sa ukázalo, že v pôvodnej forme neprejde. Najväznejší odpor vzbudilo ustanovenie, že členmi Federácie majú sa stať jednotlivé kúpeľné miesta v rôznych štátoch. Na čo by potom boli štátne kúpeľné sväzky, vrcholné národné organizácie kúpeľov, v mnohých štátoch už dobre vybudované? Čo chceli navrhovateľa dosiahnuť primým organizovaním kúpeľov v Budapešti, ťažko povedať — azda ráтали na snádnejšie uplatnenie vlivu Budapešti na niektoré kúpele v strednej Európe, najmä v oblastiach kedysi veľkého Maďarska. Nech tak alebo ináč, návrh neprešiel. Zástupci Jugoslávie, Francie a Československa súhlasne žiadali rešpektovanie celoštátnych sväzov v ich štátoch a preto návrh bol vzatý z debaty. Našlo sa východisko podobnou cestou, ako sa dnes v medzinárodnom živote zvykne riešiť všetko, o čom sa nepodarilo dosiahnuť jednoty: bola zvolená užšia komisia a tá do budúcej Veľkej Noci pripraví nový návrh.

Spomenúť treba ešte prednášku dr. A. Medriczkého z Budapešti »Projets sur la simplification de la statistique internationale dans le domaine touristique et balnéaire«, povedanej v sekcii propagačnej. Referoval o skúsenostiach Štatistického úradu mesta Budapešti a o prácach turistickej subkomisie hospodárskej sekcie Spoločnosti Národov a podal rad praktických návrhov na unifikáciu štatistik cestovného a kúpeľného ruchu, aby štatistiky rôznych štátov o tej istej veci sa nelíšily.

Hoci jej stanovoy neboly dojednané, Medzinárodná federácia kúpeľných miest sa v Budapešti v záveru sjazdu otvorila. Jej predsedom sa stal predseda sjazdu, *arcivojvoda Jozef František* Habsburský a jej sídlom Budapešť. Rovnako bolo rozhodnuté, že medzinárodné sjazdy kúpeľných miest bude nabuďuce pravidelne poriadat táto Federácia a to v r. 1938 v Nemecku, v r. 1940 vo Francii a v r. 1942 v Itálii.

Československo bolo zastúpené asi 30 účastníkmi.

čb.

Prednáška prof. Dr. H. Kelsena o reforme Spoločnosti národov 30. XI. v Bratislave. — Zásadne prihovára sa Kelsen za reformu Paktu o Spoločnosti národov, ktorého hlavnou slabinou v jeho dnešnej forme je fakt, že ho možno sabotovať. Reforma má záležať v prvom rade v tom, že by Pakt bol oddelený od mierových smlúv (ide pritom — hovorí Kelsen — o problém juristický, nie politický, ktorý treba vo veci hľadať). Konečne možnosť zmien — akou je i táto reforma — má byť vždy daná, lebo každá tvrdošijnosť v tomto smere vedie nutne v rodine štátov k vojne (vo štáte k revolúcii), vo ktorej sa vybijú potlačované tendencie. Je však otázne, či za dnešných pomerov je vôbec možné založiť mierové spoločenstvo štátov na podobnom základe. Iba obligatorná nadštátna súdna inštitúcia, s legislatívnou právomocou by mohla zažehnať možnosť vojny. Taká ustanovizeň však je možná až na vyššom vývojovom stupni právneho poriadku: toho však ešte právny poriadok medzinárodný nedosiahol. To je zjavné aj z toho, že sankcia — dľa Kelsena podstatný znak pojmu práva — sa v náležitej miere medzinárodnému právu nedostáva. Idea univerzality, na ktorej bola založená Spoločnosť národov, tiež musela ztroskotáť, lebo právna úprava S. N. bola čerpaná iba z pomerov medzi kresťanskými štátmi európskymi. Preto by bolo vhodnejšie založiť viac regionálnych Spoločností národov podľa jednotlivých kontinentov. Konečne v najnovšej dobe vznikla nová ťažkosť v protive autokracie a demokracie. Spoločnosť národov — dľa Kelsena — môže byť na trvalo založená len ako demokratická a preto len štáty demokratické jej môžu prináležať. Aj z tejto príčiny už treba nechať padnúť požiadavok univerzality. Preto doporučuje Kelsen ako prvý krok ku znovuzrodeniu Spoločnosti národov: spoločenstvo demokratických štátov. J. Karpat.

Debata o rozpočtu na rok 1938. Práve bylo ukončeno projednávání státního rozpočtu na rok 1938. Rozpočtová debata probíhala obvyklým způsobem s tou jedinou změnou, že trvala kratší dobu než jindy. Rozpočet byl totiž předložen Národnímu shromáždění letos později než v jiných letech, a ježto se chtělo, aby byl přijat před koncem roku, byla debata podstatně zkrácena. Protože nebylo pochyby o tom, že předložený rozpočet měněn nebude, nebylo by na takovémto zkrácení nic závadného, jen se ukázalo letos ještě markantněji, že nejde při tom o rozpočtovou debatu v pravém slova smyslu. Kromě referátů generálního zpravodaje a zpravodajů o jednotlivých kapitolách rozpočtu mluví se jak ve výboru tak i v plenu obou sněmoven o všem možném, jenom ne o rozpočtu samém a jeho cifrách. Ukazuje se tu nevýhoda rozvrhu práce v našem parlamentu. Rozpočtová debata jest vlastně všeobecnou politickou rozpravou, vedenou při projednávání rozpočtu a to z toho důvodu, že jindy není k tomu parlamentu poskytnuta příležitost. Nemůže býti pochyby o tom, že má-li býti parlamentem, nestačí schvalovati v něm pouze návrhy zákonů, nýbrž musí se v něm debatovati též jak o povšechné politické situaci, tak i o jednotlivých speciálních otázkách, o stížnostech a přáních politických stran, určitých krajů, i vrstev obyvatelstva. Že to patří nezbytně k úkolům parlamentu, vidíme názorně právě na parlamentu našem. Ježto se mu neposkytuje normálním způsobem příležitosti ku projevení názoru o rozmanitých otázkách, děje se tak při nejrozmanitějších víceméně nevhodných příležitostech, a jsme proto svědky toho, že jak při projednávání rozpočtu, tak i při projednávání zákonných osnov jsou pronášeny řeči, jež s předmětem, jenž jest na programu schůze, nejsou ani v sebevzáleňší souvislosti. Odpomoc byla by patrně jedině v tom, kdyby se obnovilo, resp. ku pravé platnosti přivedlo interpelační právo parlamentu. Jisto jest, že to co se u nás z tohoto práva stalo, nemá valného významu. Na interpelace dávají se totiž odpovědi písemně, které ovšem zapadnou v množství tisků sněmovně předkládaných. Kdyby na interpelace, nebo aspoň některé z nich příslušný ministr ústně odpovídal v plenu sněmovny, přispělo by to k oživení těchto schůzí a zvýšení zájmu o ně a odpadla by tak nutnost zmíněné-

ho mluvení o otázkách, jež s projednávaným předmětem vůbec nesouvisí. V poslední době byl zejména se strany sociálně demokratické několikrát ventilován námět, aby byly zavedeny tak zvané interpelační dny, kdy by byly ústně projednávány podané interpelace. Jak se zdá, nenašly tyto podněty dosud ohlasu, zajisté ke škodě našeho parlamentarismu. Ze by takovéto změny mohlo být použito k účelům obstrukčním, není třeba se zajisté obávat při možnostech, které jednacím řád poskytuje. Nebylo by ani třeba, aby byly podávány formální interpelace, postačilo by úplně, kdyby se podávaly tak zvané dotazy, což jest instituce téměř nepoužívaná. Kdyby byly skutečně zavedeny takovéto interpelační dny, bylo by pak plným právem možno při debatě rozpočtové i při projednávání zákonůných osnov odmítati projevy, jež s předmětem jednání nesouvisí, což by bylo jen na prospěch parlamentu a přispělo by ke zvýšení úrovně jeho jednání.

L i t e r a t u r a .

Deset let Národní banky Československé. Jubilejní publikace o československé měně, o činnosti Národní banky Československé, o stavu a vývoji národního hospodářství Československé republiky. Vydala Národní banka Československá v Praze. 1937, stran 445, cena neudána.

Národní banka Československá zahájila svou činnost v dubnu 1926 a dovršila tudíž správním rokem 1936 první své desetiletí. Proto letos, k valné hromadě za loňský rok byla vydána tato krásná publikace, která přináší všechny údaje o organizaci a činnosti banky a podává obraz o stavu našeho hospodářství. Kromě toho cizojazyčně stručně výtahy knížky mají poskytnouti cizině příležitost k poučení o našem státě a zejména jeho hospodářských poměrech, které zároveň určují i měřítko stavu kulturního.

Jubilejní publikace je uvedena historickou studií prof. Dr. Josefa Šusty, nazvanou: Dějinná bilance československá, a zamýšlenou zřejmě právě pro informaci ciziny. Guvernér Dr. Karel Engliš napsal sem znamenitou kapitolu: Nástin vývoje čl. měny, v níž vysvětluje jednotlivá období v době převratu, období měny, období úsilí o finanční a hospodářskou rovnováhu, období deflační, konsolidační a světové krise. Pak následuje přehled zákonné úpravy čl. měny od Dr. J. Rudolfa, výklady o právní formě, správě a obchodním vedení od Dr. Č. Dvořáka a Dr. V. Kopfsteina, přehled činnosti a způsob práce studijního oddělení od Dr. Inž. M. Horny, jakož i pojednání o technické správě, tiskárně bankovek a správě oběhu bankovek, o poradním sboru ve věcech peněžnictví a o směřím ústředním orgánu. Tím jsou uzavřeny výklady o organizaci a správě banky v prvním desetiletí.

V dalším oddíle: Politika cedulové banky, nastiňují Dr. Peroutka, Ing. Malík a Dr. Kozák, v kapitole: Devisová politika, a měna, přehled o volném a vázaném platebním styku s cizinou, o vývoji devisového hospodářství, úpravě platebního styku s vázanou cizinou a platební bilanci. Přehled politiky Národní banky, pokud jde o oběh bankovek a politiku úvěrovou, podává Dr. Peroutka, Zdr. Tomášek Dr. Roos a Dr. Zika. Po pojednání o bilančních a výkazových datech následuje výstižný a podrobný hospodářský obraz Československé republiky zpracovaný Studijním oddělením. Zde jsou probrány poměry sociální, zemědělství, průmysl a živnosti, zahraniční obchod, peněžnictví, státní hospodářství, konjunkturní vývoj v jubilejním desetiletí i bursa. Na konec jsou připojeny diagramy a statistiky k hospodářskému vývoji Československa.

Jubilejní publikace je v jednotlivých částech i v celku výborně zpracována a je nejstručnější a nepřehlednější myslitelnou encyklopedií našeho hospodářství.

Dr. F. Stránecký.